Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Hämeen ELY-keskuksen ilmastokertomus 2021

VEERA JUURIKKA | EIRA ROSBERG-AIRAKSINEN

HÄMEEN ELY-KESKUKSEN ILMASTOKERTOMUS 2021

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tekijät: Veera Juurikka, yliopistoharjoittelija, Sustainability Studies, HY
Eira Rosberg-Airaksinen, johtava asiantuntija, Hämeen ELY-keskus

Taitto: Miira Jaakonaho
Kansikuva: Pixabay

Sisältö

Esipuhe 2

Agenda2030 ja Hämeen ELY-keskus 3

Ilmastostrategiasta teoiksi 4

Ilmastokädenjälki 5

- Johdon tuen strategiatyö luo raameja organisaation ilmastotyölle 5
- Lainopillinen ja viestinnällinen tuki auttaa ilmastotyötä 6
- Rahoitusyksiköstä tuetaan hiilineutraaliutta, kiertotaloutta ja kehittymistä 6
- Maksatus- ja tarkastusyksikkö tekee hankevarmennuksia 7
- Työllisyys, yrittäjyys ja osaaminen -yksikkö kehittää tulevaisuuden osaamista 8
- Maaseutuyksikkö tukee kiertotalouden kehitystä ja hiilineutraalia siirtymää alueen toimijoille 8
- Luonnonvarayksikössä edesautetaan sopeutumista ilmastonmuutokseen 9
- Ympäristöyksikkö valvoo ja tukee alueen toimijoita ympäristön parhaaksi 11

Oman toiminnan hiilijalanjälki 13

Paljonko on vielä matkaa? 14

Lähteet 15

Esipuhe

SUOMEN KANSALLISTA ILMASTOPOLITIIKKAA OHJAAVAT HALLITUSOHJELMIEN ILMASTO- JA ENERGIALINJAUKSET, SUOMEN JA EU:N ILMASTOLAIN TAVOITTEET JA VELVOITTEET, EU:N ILMASTOA, YMPÄRISTÖÄ JA ENERGIAA KOSKEVAT ASETUKSET JA DIREKTIIVIT SEKÄ KANSAINVÄLISET SOPIMUKSET, KUTEN VUONNA 2015 SOLMITTU PARIISIN SOPIMUS.

YK:n jäsenmaat sopivat vuonna 2015 kestävän kehityksen toimintaohjelmasta. Tuolloin sovittiin tavoitteista, jotka ohjaavat kestävän kehityksen edistämistä vuosina 2016–2030. Niiden pyrkimyksenä on poistaa köyhyyttä ja turvata hyvinvointia ympäristölle kestävällä tavalla. Ensisijainen vastuu Agenda 2030:n toimeenpanosta on valtioilla, mutta tavoitteiden saavuttamiseen tarvitaan kaikkien osallistumista, eli myös aluehallinnon laajaa osallistumista.

Hämeen ELY-keskus valtion virastona panostaa omalta osaltaan kestävään kehitykseen ja haluamme myös tuoda siihen liittyvän työmme avoimesti esille. Ilmastokertomukseen on valittu kestävän kehityksen tavoite 13 Ilmastotekoja, joka kattaa ilmastonmuutoksen hillinnän, sopeutumisen ja koulutuksen. Tällöin pystymme tuomaan laajasti esiin monipuoliset toimemme ilmastotyössämme.

Tommi Muilu
Hämeen ELY-keskuksen ylijohtaja

Tavoite 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.

13.1 Parantaa kaikkien maiden kykyä sopeutua ilmastoon liittyviin riskitekijöihin ja luonnonkatastrofeihin.

13.2 Integroida ilmastonmuutosta koskevat toimenpiteet kansalliseen politiikkaan, strategioihin ja suunnitteluun ottaen huomioon, että YK:n ilmastonmuutoksen puitesopimus on pääasiallinen kansainvälinen ja hallitusten välinen foorumi ilmastonmuutoksen vastaisista maailman-laajuisista toimista neuvoteltaessa.

13.3 Parantaa ilmastonmuutoksen hidastamiseen, sopeutumiseen, vaikutusten lievittämiseen ja ennakkovaroituksiin liittyvää koulutusta, tietämyksen lisäämistä sekä kansalaisten ja instituutioiden valmiuksia

Kuva 1: Agenda2030 kestävän kehityksen tavoitteet (Sustainable Development Goals, SDG:t)

Agenda2030 ja Hämeen ELY-keskus

Agenda2030 on Yhdistyneiden kansakuntien (YK) yhdessä laatima toimenpideohjelma, jonka tarkoituksena on ohjata kestävää kehitystä globaalilla tasolla. Kestävä kehitys on kehitystä, jolla turvataan tämänhetkisen sekä tulevaisuuden sukupolvien mahdollisuudet hyvään elämään ilman, että nykyinen hyvinvointi kustannetaan tulevaisuuden sukupolvien kustannuksella (Suomen YK-liitto, 2017).

Kestävän kehityksen ajatusmaalimaa ohjaa vahvasti planeettamme rajat -ajatusmalli (planetary boundaries) eli maapallon kantokyky on rajallinen, emmekä voi saastuttaa tai kuluttaa resursseja loputtomasti (Rockström ym. 2009). Ihmisen toiminta tulee siis sopeuttaa luonnon kantokyvyn mukaisesti. Kestävä kehitys jaetaan kolmeen osa-alueeseen

- sosiaalinen kestävyys,
- taloudellinen kestävyys
- ekologinen kestävyys.

Agenda2030 sisältää 17 tavoitetta ja 169 alatavoitetta. Näitä kutsutaan myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteiksi (SDG:t). Agenda on hyväksytty Suomessa laajasti ja tavoitteita käytetään monien organisaatioiden vastuullisuusraportoinnissa. (Suomen YK-liitto, 2017; Hellström ym. 2020.)

Valtionkonttori on ohjeistanut valtion virastoja tekemään vapaaehtoista vastuullisuusraportointia vuodesta 2021 lähtien. Raportoinnin tavoitteena on lisätä luottamusta virastoihin ja osoittaa virastojen työ liittyen kestävään kehitykseen. Raportoimalla kestävästä kehityksestä lakisääteisten tehtävien toteuttamisen ja käytäntöjen kautta virasto tulee itse tietoisemmaksi kestävän kehityksen elementeistä. Täten raportin luominen kiinnittää entistä enemmän huomiota kestävään kehitykseen ja toiminnalle asetettujen tavoitteiden seuranta helpottuu (Valtionkonttori 2021).

Hämeen ELY-keskuksella on vahva tahto osaltaan panostaa kestävään kehitykseen ja tuoda siihen liittyvää työtä esille. Yksi aikamme suurimmista teemoista kestävän kehityksen saralla on ilmastonmuutos, sen hillintä ja siihen sopeutuminen. Agendan kolmastoista tavoite, Ilmastotekoja, kattaa ilmastonmuutoksen hillinnän, sopeutumisen ja koulutuksen. Ilmastotavoitteita on myös sisällytetty muihin agendan tavoitteisiin. Selkeyden vuoksi ilmastokertomukseen on valittu kestävän kehityksen tavoite 13, jotta Hämeen ELY-keskuksen monipuolista ilmastotyötä voidaan tarkastella laajasti.

Ilmastostrategiasta teoiksi

ELY-keskusten toimintaa ohjaa hallituskausien mukaan sovittava tulossopimus. Sopimuksen tavoitteet – eli tulostavoitteet – perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY-strategia-asiakirjaan ja eri hallinnonalojen strategioihin. Ne huomioivat myös hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset. Strategiakaudella 2020–23 yksi kärkiteemoista on ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, toinen kärki on kiertotalouden edistäminen ja kolmas työllisyys.

Hämeen ELY-keskus käyttää kansallista tavoitetta 2035 alueelliselle hiilineutraaliudelle. Hämeen ELY-keskuksen alueella tavoitellaan hiilineutraaliutta Kanta-Hämeessä vuoteen 2035 mennessä ja Päijät-Hämeessä vuoteen 2030 mennessä. Hiilineutraalius tarkoittaa, että hiilidioksidipäästöjä tuotetaan korkeintaan sen verran kuin niitä voidaan sitoa ilmakehästä hiilinieluihin. Suomessa paljon käytetty tavoite on päästövähennys -80 % jostain sovitusta vertailuvuodesta. Vertailuvuodet vaihtelevat. Hämeen ELY-keskuksen hiilineutraaliustavoite ja -polku on laskettu -80% päästövähennyksellä vuodesta 2005.

Hämeen ELY-keskus haluaa, että alueen kunnat ja maakunnat ovat edelläkävijöitä vähähiilisyydessä. Tavoitteena on myös tunnistaa ilmastonmuutokseen liittyvät liiketoimintamahdollisuudet ja vaikutukset yritystoimintaan sekä koulutukseen. Alueen yrityksillä on suuria mahdollisuuksia globaaleilla markkinoilla.

Hämeen ELY-keskus edistää uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja uutta yrittäjyyttä ja sitä kautta merkittävän kiertotalouspotentiaalin realisoitumista. Merkittävä työmuoto on ympäristö-, luonto-, ja ilmastotoimien rahoittaminen sekä tulvariskien vähentäminen. Vuonna 2021 Hämeen ELY-keskus on kiinnittänyt erityistä huomiota materiaalien käytön tehokkuuteen ja suljettuihin kiertoihin. Uudenmaan ELY-keskus, joka vastaa liikenneasioista Hämeiden alueella, kehittää joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä.

Hämeen ELY-keskus edistää muutenkin kiertotalouden ja ilmastonmuutoksen vaikutuksien huomioon ottamista rakennetun ympäristön suunnittelussa ja osallistuu alueellisten ilmasto- ja hiilineutraaliusohjelmien ja -asiakirjojen laatimiseen sekä valtakunnalliseen ohjelmatyöhön.

Hämeen ELY-keskus haluaa vahvistaa Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. ELY-keskus tukee kuntien ja maakuntien työtä ja toimii yhteistyössä eri verkostoissa mm. maakuntien liittojen kanssa. Esimerkiksi Hämeen ELY-keskus, Hämeen liitto, Päijät-Hämeen liitto ja muutama kunta yhdessä hankkivat vuonna 2021 alueen hiilivarastot ja -nielut -selvityksen.

Kanta-Hämeen älykkään erikoistumisen suunnitelmassa on neljä kärkeä:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö: bio- ja kiertotalous, älykäs maatalous ja elintarviketuotanto.
- Teollisuus 4.0: IoT, eli Internet of Things, robotiikka ja älykäs tuotanto.
- Rakennettu ympäristö: ympäristöystävällinen rakentaminen ja älykäs liikenne.
- Luova talous: matkailu, kulttuuri, hyvinvointi, liikunta ja älykkäät palvelut.

Päijät-Hämeen älykkään erikoistumisen suunnitelmassa on kolme kärkeä:

- Sportti
- Ruoka ja juoma
- Valmistus
- Kestävyys läpileikkaavana teemana kaikissa kärjissä

Tavoitteena on vähähiiliseen talouteen siirtyminen kiertotalouden ratkaisuilla, ilmastonmuutokseen sopeutumisella, luonnon monimuotoisuuden ja vesien tilan ylläpitämisellä sekä panostamalla kestävään kaupunkikehitykseen. Hämeen ELY-keskus edistää näitä tavoitteita eri työtehtävistä ja vastuualueista käsin päivittäisessä työssä.

Kuva 2. Hämeen ELY-keskuksen strategiset kärjet 2020-23.

Ilmastokädenjälki

Kädenjäljellä tarkoitetaan organisaation prosessien tai tuotteiden positiivisia vaikutuksia valittuun kohteeseen liittyen (Kühnen ym. 2019). Suomessa on kehitetty uusi tapa ilmaista positiivisia päästövaikutuksia hiilikädenjäljellä. Hiilikädenjälki mittaa tuotteen tai prosessin positiivisia vaikutuksia asiakkaalle, kun asiakas käyttää tuotetta. (Pajula et al. 2018.)

Hämeen ELY-keskus ei voi käyttää hiilikädenjälkeä ilmaisemaan positiivisia ilmastovaikutuksia, koska määrityksen mukaan ELY-keskus ei tuota tuotteita, joilla asiakkaan omaa prosessia parannetaan. Hiilikädenjälki vaatii tarkkaa elinkaarenaikaista päästölaskentaa. ELY-keskus ei voi vaatia asiakkailtaan päästövähennyslaskelmia vain sitä varten, että ELY-keskus voisi raportoida epäsuoria ilmastovaikutuksia. ELY-keskus vaikuttaa alueensa toimijoiden prosessien parantamiseen esimerkiksi myöntämällä rahoitusta kehitystyöhön, suojelemalla luontoa sekä lisäämällä ilmastotietoisuutta. Tätä kutsumme tässä kertomuksessa Hämeen ELY-keskuksen ilmastokädenjäljeksi.

Ilmastokertomuksessa määritetään vaikutusketjuja ja vipuvarsia, miten Hämeen ELY-keskus vaikuttaa positiivisesti ilmastotyöllään alueen toimijoihin. Vaikutukset liittyvät ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen. Yksi vipuvarsista on ilmastotietoisuuden lisääminen alueella koulutuksen, ohjauksen ja neuvonnan avulla. Kertomuksessa käydään läpi, miten ELY-keskuksen asiantuntijoiden päivittäinen työ linkittyy kestävän kehityksen tavoitteeseen 13 ilmastotekoja hillintänä (alatavoite 13.1), sopeutumisena (alatavoite 13.2) sekä koulutuksena (alatavoite 13.3). Ilmastokertomuksessa vaikutuskeinoja ja vipuvarsia esitetään eri vastuualueittain ja erityisesti vuodesta 2021.

Johdon tuen strategiatyö luo raameja organisaation ilmastotyölle

Johdon tuki ja yhteiset palvelut -yksikkö on poikkihallinnollinen yksikkö, joka vastaa Hämeen ELY-keskuksen työjärjestykseen kirjatuista strategia-, asiakkuus- ja viestintätoiminnoista. Tämä yksikkö tekee Hämeen ELY-keskuksen poikkihallinnollista ilmastotyötä. Ilmastokertomus esimerkiksi tukee strategisten kärkien toimintaa ja sidosryhmäviestintää. Yksikön tehtäviin kuuluu strategian tasolla esimerkiksi tulossopimuksen valmistelun koordinointi, alue- ja muiden strategioiden ja ohjelmien valmistelu ja koordinointi keskuksessa, sekä kestävän kehityksen edistäminen.

Sidosryhmä- ja verkostotyö on monipuolista liittyen ilmastonmuutoksen hillintään, sopeutumiseen ja koulutukseen. Yhteistyötä tehdään mm. maakuntien yhteistyöryhmissä sekä ohjaavien tahojen ja strategiapäälliköiden ilmastoryhmässä. Ilmastoryhmien tarkoituksena on edistää poikkihallinnollista ilmastoyhteistyötä ja tukea valtion aluehallinnon ilmastovaikuttavuuden potentiaalin käyttöönottoa. Hämeen ELY-keskus tekee myös yhteistyötä esimerkiksi Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ja Luonnonvarakeskuksen (LUKE) kanssa. Hämeen ELY-keskus toimii myös valtakunnallisessa sekä Kanta- ja Päijät-Hämeen ympäristökasvattajien verkostossa, mikä lisää yhteistyötä aluehallintovirastojen kanssa ja tukee ELY-keskusten tehtävää ympäristötietoisuuden lisäämisessä.

Hämeen ELY-keskuksessa on syksystä 2020 toiminut ensimmäinen johtava ilmasto- ja kiertotalousasiantuntija. Asiantuntijan tehtäviin kuuluu etenkin tuottaa tietoa sisäisille ja ulkoisille sidosryhmille sekä ylläpitää ja kehittää yhteistyötä. Ilmastoyhteistyötä ja koulutusta on tuotettu esimerkiksi Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa. Vuonna 2021 Hämeen ELY-keskus tuotti työpajoillaan tietoa ELY-keskusten yhteiseen ilmastotiekarttaan.

Ikkuna
ELY-KESKUSTEN
ILMASTOTIEKARTTA

Kuva 3: Pirkanmaan ELY-keskuksen koordinoiman ELY-keskusten ilmastotiekartan logo.

Lahti oli vuonna 2021 EU komission valitsema Euroopan ympäristöpääkaupunki. Hämeen ELY-keskus osallistui ja oli järjestämässä Lahden ympäristöpääkaupunkivuotta. Esimerkiksi Hämeen ELY-keskuksen koordinoimassa ympäristökasvattajien verkoston hybriditapaamisessa syksyllä 2021 käsiteltiin ympäristöpääkaupungin hyviä käytäntöjä. Kansallisessa luonnonvarapäivässä tuotiin esiin myös Lahtea ympäristöpääkaupunkina. Henkilöstö osallistui eri seminaareihin ja mm. osallistui ympäristöpääkaupunkivuoden tietovisaan johdon infojen yhteydessä.

Hämeen ELY-keskuksen sisällä toimi vuonna 2021 strategisten ilmastonmuutos- ja kiertotalouskärkien kehittämistiimit, jotka toimivat poikkihallinnollisina tiimeinä osa-alueidensa ympärillä. Vuoden 2021 lopussa käynnistettiin myös elinvoimatiimi, jonka työnkuva kehittyy vuoden 2022 puolella.

Ilmastonmuutokseen liittyvää tietoa jaetaan yleisillä sisäisen viestinnän kanavilla. Vuoden aikana on ollut tietoiskuja, missä ilmastonmuutosta on käsitelty eri näkökulmista. Samoin intranetin uutisissa ilmastoa tuodaan esille eri näkökulmista. Kiertotalouden poikkihallinnollinen ryhmä ylläpitää kiertotalouskahveja Teamssissa kerran kuukaudessa.

Työntekijöitä kannustetaan osallistumaan koulutuksiin ja tapahtumiin, missä jaetaan tietoa ilmastonmuutoksesta. Esimerkiksi vuonna 2021 ilmastoasiantuntija osallistui kansainväliseen CECI Interreg Europe kiertotalousprojektin järjestämään matkaan Mecheleniin Belgiaan. Matkan tuliaisena tuli tietoa belgialaisista kiertotalouden liiketoimintamalleista, kuten tekstiilimateriaalien uusiokäytöstä.

Lisätietoa Hämeen ELY-keskuksen ilmastotyöstä ja ilmastoon liittyvästä seurannasta löytyy ELY-keskusten ilmastotoimija -sivulta.

Lainopillinen ja viestinnällinen tuki auttaa ilmastotyötä

Hämeen ELY-keskuksen ympäristölakimies toimii johdon tuki -yksiköstä käsin. Hänen työnsä tukee ympäristövastuualueen asiantuntijoiden työtä etenkin antamalla lainopillista tukea. Lakimies myös edustaa ELY-keskusta rikosoikeudellisissa asioissa esimerkiksi ympäristönpilaantumisasioissa.

Ilmastotyötä toteutetaan ja edistetään viestinnän keinoin. Ilmastonmuutos ja kiertotalous ovat työllisyyden edistämisen lisäksi viestinnän kärkiteemoja, joihin myös vuosittainen viestintäsuunnitelma perustuu.

Ilmastoaiheista viestintäaineistoa tuotetaan verkkosivuille (ely-keskus.fi, ymparisto.fi), sosiaaliseen mediaan (lähinnä Twitter) sekä sidosryhmille suunnattuun kuukausittain julkaistavaan uutiskirjeeseen. Asiantuntijoita kannustetaan viestimään aiheesta myös suoraan omilta some-tileiltään.

Vuonna 2021 on huolehdittu, että jokaisessa uutiskirjeessä on strategisiin kärkiin liittyvää asiaa. Lisäksi ilmastotyöstä on julkaistu erillisiä mediatiedotteita esim. Kanta- ja Päijät-Hämeen tuulivoimaselvityksen valmistuminen kesällä 2021.

Rahoitusyksiköstä tuetaan hiilineutraaliutta, kiertotaloutta ja kehittymistä

Hämeen ELY-keskuksen rahoitusyksikkö vastaa koko Etelä-Suomen alueen rakennerahastovarojen myöntämisestä. Rakennerahastot toimivat seitsenvuotisina kausina. Rahoituskausi on vaihtunut vuoden 2021 syksyllä ja uusi rahoituskausi otetaan käyttöön vuoden 2022 alussa. Viimeisimmän rahoituskauden, Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020, aikana Hämeen ELY-keskus on rahoittanut lähes 550 ESR-hanketta ja yli 1000 EAKR-hanketta. Rahoitusyksikön tiimit vastaavat mm. yritysten kehittämispalveluista, Euroopan sosiaalirahaston eli ESR-hankkeiden hankehakujen järjestämisestä, käsittelystä ja ratkaisemisesta sekä yrityksen kehittämisavustusten myöntämisestä. Yrityksen kehittämisavustusta myönnetään kansallisista ja Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) varoista.

Kestävä kehitys on yksi keskeisistä rakennerahastotoimintaa ohjaavista periaatteista. Tavoitteena on varmistaa, että toiminta tukee yhteisön kestävän kehityksen sosiaalisten, ekologisten, kulttuuristen ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista. Kokonaisvaikutukset ympäristöön, ilmastoon ja ihmisten hyvinvointiin tulee olla myönteisiä. Periaate edellyttää ympäristönäkökulman sisällyttämistä ohjelmatyöhön sen eri vaiheissa. Ilmastoon liittyviä tavoitteita rahoituksissa ovat mm. ilmastonmuutokseen aiheuttamien riskien vähentäminen ja uusiutuvan energian käyttö. Hankkeiden hakijat arvioivat tavoitteidensa vaikutuksia hakuprosessin alussa välittömiin ja välillisiin vaikutuksiin.

Osa ESR-rahoituksesta menee mm. osaamisen kehittämishankkeisiin missä voidaan painottaa esimerkiksi kiertotaloutta tai ilmastonmuutosta. Tuensaajan tulee kehittää esimerkiksi tarjoamansa koulutuksen laatua ja/tai sisältöä vastamaan kestävän kehityksen periaatteita tai kouluttaa osallistujia hyödyntämään ympäristönäkökulmaa yritystoiminnassaan.

EAKR-ohjelmatason tavoitteena kaudella 2014–2020 oli, että 25 prosenttia EAKR-osion rahoituksesta kohdistuu vähähiilisen talouden edistämiseen. Koko kautena Hämeen ELY-keskuksen myöntämästä rahoituksesta noin 23,9 % on kohdistunut vähähiilisyyden edistämiseen.

Hämeen ELY-keskus on myöntänyt euromääräisesti EAKR-rahoitusta eniten teollisuuden alalle. Usein hankkeissa esimerkiksi hankitaan jokin kone- tai laite, jolla parannetaan yrityksen tuottavuutta ja otetaan käyttöön uutta teknologiaa. Näiden lisäksi vähähiilisyyttä edistävät investoinnit mm. tuovat energiansäästöä, parantavat materiaalitehokkuutta tai mahdollistavat siirtymisen aiempaa ympäristöystävällisempään tuotantotapaan. Yritysten kehittämishankkeissa puolestaan on esimerkiksi kehitetty uusia tuotteita ja palveluja, jotka edistävät kiertotaloutta, vähentävät logistiikan tarvetta ja sitä kautta liikenteestä syntyviä päästöjä tai edistävät yrityksen digitaalisuutta.

Osana Euroopan unionin covid-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia Suomi sai lisämäärärahoja pk-yritysten kilpailukyvyn tukemiseen (REACT-EU). REACT-EU-hankkeissa tärkeitä teemoja ovat digitaalisuuden ja vähähiilisen liiketoiminnan edistäminen, sekä sitä tukeva tutkimus ja innovointi. Hämeen ELY-keskus myönsi näille hankkeille Kanta-Hämeeseen ja Päijät-Hämeeseen lähes 8,7 miljoonaa euroa.

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto
Euroopan sosiaalirahasto

Lisää tietoa Hämeen ELY-keskuksen rahoittamista hankkeista löytyy rakennerahasto -tietopalvelusta.

Vuonna 2021

EAKR: 10 rahoitettua vähähiilisyyshanketta,

872 167 €

Maksatus- ja tarkastusyksikkö tekee hankevarmennuksia

Rakennerahastojen yhteydessä Hämeen ELY-keskuksessa toimii maksatus- ja tarkastusyksikkö. Yksikön tehtäviin kuuluu rakennerahastoyksikössä sekä Euroopan maaseuturahastosta rahoitettujen tukien maksatuspäätökset ja muut välittävän toimielimen maksatustoimintaan liittyvät tehtävät. Koronapandemiasta johtuen aiheutuneet yritysten poikkeusrahoitukseen liittyvät maksatustehtävät ovat kuuluneet myös yksikölle.

Yksikön työnkuva on läheisesti osana rakennerahastojen ja rahoittavien yksiköiden toimia. Maksatus- ja tarkastusyksikön tehtävänä on tarkastaa hankkeen rahoituksen myöntämisvaiheessa asetettujen tavoitteiden täyttyminen sekä haettujen kustannusten tukikelpoisuus. Lisäksi tehtäviin kuuluu investointihankkeisiin tehtävät tarkastuskäynnit sekä kehittämishankkeiden varmennukset paikan päällä. Mikäli asetetut tavoitteet eivät täyty yksikön tehtävänä on evätä maksut tai siirtää asia jatkotoimenpideyksikköön mahdollista takaisinperintää varten.

Maksatus- ja tarkastusyksikön tehtävät liittyen ilmastoon ovat hankkeiden ilmastoon liittyvien tavoitteiden täyttymisen tarkastaminen hankevarmennuksissa. Maksuhakemusten yhteydessä asetetut tavoitteet tarkastetaan hankkeen rahoittajan toimesta. Maksatus- ja tarkastusyksikkö tai rahoitusyksikkö ei aseta näitä tavoitteita vaan ne asettaa hankkeen hakija rahoituksen hakuvaiheessa.

Työllisyys, yrittäjyys ja osaaminen -yksikkö kehittää tulevaisuuden osaamista

Työllisyys, yrittäjyys ja osaaminen -yksikön ilmastoon liittyvä työ näyttäytyy pääasiallisesti koulutuksen kautta, mutta myös asiantuntijatehtävinä.

Koulutushankinnoissa on mahdollista rahoittaa ilmastoon liittyviä koulutuksia, sisällyttää ilmastomuutoksen hillintään liittyviä osioita muihin koulutuksiin tai laajemmin rahoittaa tulevaisuuden osaamistarpeita vastaavia koulutuksia. Vuonna 2021 kehitettiin Kiertotalouden asiantuntija -koulutus sekä Kestävyysosaaja -koulutus. Kiertotalouden asiantuntija -koulutuksen toteuttajaksi valikoitui Helsingin yliopiston täydennyskouluttaja HY+ ja Kestävyysosaaja-koulutus tehtiin yhdessä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa.

Asiantuntijapalvelut näyttäytyvät rahoitusneuvontana, hankkeiden seurantana (mm. lausunnot), ohjausryhmätyönä sekä työryhmäyhteistyönä esimerkiksi Lahden seudun kierrätyspuistohankkeessa yritysten liiketoimintaedellytysten ja yritysnäkökulmien esille tuomisena sekä arvioimalla erilaisia vaihtoehtoja liiketoimintojen toteuttamisen näkökulmasta. Aluekehityksen ja ennakoinnin saralla tehdään ilmastonmuutokseen varautumista sidosryhmien kanssa esimerkiksi energiamurroksen saralla, kuten yritysten toimintaedellytysten ja muiden selvitysten teettämisenä, tulevaisuustyöpajoina ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien esille tuomisena.

Kuva 4: Kiertotalouden periaate raaka-aineiden otosta kierrätykseen ja uudelleen käyttöön saattamiseksi

Vuonna 2021

ELYn hanketuki-, LEADER- ja maaseudun yritystukipäätökset ilmastonmuutos ja kiertotalous-hankkeille 30 kpl:

1 545 157 €

Maaseutuyksikkö tukee kiertotalouden kehitystä ja hiilineutraalia siirtymää alueen toimijoille

Maaseutuyksikön tehtäviin kuuluu mm. rahoittaa ilmastonmuutoksen hillintää esimerkiksi energiamurroksen, kiertotalouden tunnistamisen ja mahdollistaminen kautta. Vuonna 2021 valmistui Hämeen maaseutusuunnitelma 2023-27. Hämeen alueellisessa maaseutusuunnitelmassa otetaan vahvasti huomioon Suomen yhteisen maaseutupolitiikan (ns.CAP-suunnitelman) läpileikkaavat teemat eli osaaminen, innovaatiot, digitalisaatio ja ilmasto.

Bioenergia on yksi uusiutuvan energian muodoista ja se on ollut yksi alueellisen maaseutusuunnitelman kärjistä. Yksikkö on rahoittanut useita aiheeseen liittyviä kehittämishankkeita. Yritystukea on myös myönnetty uusiutuvan energian ja bioenergia hankkeille. Maaseutuohjelmassa uusiutuva energia on ollut toimeenpanossa hyvin mukana. Biokaasuratkaisuja on selvitetty hankerahoituksella mm. hevosenlannan ja elintarviketeollisuuden sivuvirtojen hyödyntämismahdollisuuksia. Rahoitus on myös mahdollistanut kehittämistoimintaa alueella.

Osa biotaloutta on kiertotalouden potentiaalin tunnistaminen ja mahdollistaminen. Ruokasektorin sivuvirrat ja biokiertotalous ovat mukana maaseutuohjelman toteutuksessa. Hankkeita on rahoitettu sekä on tunnistettu kiertotalousasioita hankehauissa, myös jakamistalous on noussut esille. Yritystuissa on ollut laajasti kiertotalouteen liittyviä investointeja. Rahoitus erilaissa hankkeissa on mahdollistanut viljelijöiden ilmastotietouden lisääntymisen. Pisteytyksessä otetaan huomioon ilmasto-

Kuva 5. Maaseutuyksikön valvoja pellolla valvontakäynnillä.

näkökulma. Pisteytyksellä tarkoitetaan valtakunnallisesti vahvistettuja valintakriteereitä.

Yksikkö edistää tiedonlisäystä viljelijöille neuvonnan ja ilmastomyönteisen maatalouden kautta. Maatalouden koulutus- ja tiedonvälityshankkeissa ilmastonmuutos on ollut esillä. Hankkeissa on koulutettu viljelijöitä ja neuvojia mm. ilmastoasioista. Tietoa on tuotettu ja jaettu laajasti. Koulutusta ja neuvontaa on tehty esimerkiksi maan kasvukunnon, ilmasto- ja vesienhallintatoimien sopeutumisen osalta. Yhtenä osana on ilmastonmuutoksen sopeutumiskoulutus, mutta tämä työ on vasta aluillaan.

Maaseutuyksikössä toimii myös valvontatiimi, joka tukee ilmastotoimia rahoittamalla hankkeita, jossa ilmastotoimista viestitään (mm. Kasvua Hämeessä ja ELINA2). Valvontakäynneillä tehdään sidostyhmäyhteistyötä mm. keskustellaan viljelijöiden kanssa eri tukiehtojen sisällöstä.

Lisätietoa maaseudun tuista ja hankkeista:

https://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/tuenhakijalle
https://kasvuahameessa.fi/
https://etela-suomi.proagria.fi/hankkeet/elina-ii-elinvoimainen-maatila-6363

Luonnonvarayksikössä edesautetaan sopeutumista ilmastonmuutokseen

Luonnonvarayksikössä tulvariskien hallinta, vesiosaaminen ja luonnonsuojelu ovat sopeutumisen ytimessä. Vesihuollossa vastuu varautumiseen on vesihuoltolaitoksilla ja Hämeen ELY-keskus edistää ja tukea tätä työtä. Varautuminen on vahvasti esillä myös vuonna 2021 laadituissa vesihuoltostrategioissa Läntisen Suomen vesihuoltostrategia 2050, Itäisen ja eteläisen Suomen vesihuoltostrategia 2050 ja Hämeen haja-asutuksen vesihuoltostrategia 2030. Vuonna 2021 tehtiin ja hyväksyttiin mm. Vantaanjoen ja Kokemäenjoen vesistöalueiden tulvariskisuunnitelmat ja toimenpiteet. Ilmastonmuutos on mukana suunnitelmissa.

Tulvariskien hallinta on olennainen osa ilmastonmuutokseen sopeutumista, koska ilmastonmuutoksen on ennustettu aiheuttavan lisää rankkasateiden määrää Suomessa. Hämeen ELY-keskuksen alueella Riihimäki on merkittävä tulvariskialue. Asiantuntijat seuraavat tulvariskienhallintatoimenpiteitä tulvatietojärjestelmässä, koska ELY-keskusten tehtäviin kuuluu kirjata merkittävien tulvariskialueiden hallintatoimenpiteiden etenemistä tulvatietojärjestelmään. Lisäksi esimerkiksi kaavalausunnoissa huomioidaan alimmat rakentamiskorkeudet, etteivät hulevedet pääse rakennuksiin.

Hämeen ELY-keskuksella on aktiivinen rooli järjestää tilaisuuksia ja esitellä sidosryhmille ja

kumppaneille ELY-keskuksen tehtäviä sekä ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyviä asioita. Vuonna 2021 tapahtumat olivat pääasiassa virtuaalisia koronarajoitusten takia.

Vuonna 2021 esimerkiksi Hämeen ELY-keskuksen asiantuntija oli puhujana Vanajavesikeskuksen Lähiluonnon ihmeitä-webinaarissa.

ELY-keskus järjestää alueellisia infotilaisuuksia ja neuvottelupäiviä mm. keväällä 2021 pidettiin Vesihuolto muuttuvassa ilmastossa -webinaari, johon kutsuttiin alueen vesihuoltolaitosten väkeä, kuntien viranomaisia ja muita asiasta kiinnostuneita. Asiantuntijat työskentelevät vesitietoisuuden lisäämisen parissa myös Kokemäen joen vesistöalueella Vesivisio2050-hankkeessa. Hankkeessa kehitetään vesiosaamista hankkimalla koulutusta vesiosaamisen parantamiseksi. Hankkeen tarkoituksena on vahvistaa työelämässä olevien vesialan asiantuntijoiden ja ammattilaisten osaamista. Vesiasiat olivat 2021 vahvasti myös mukana ELY-keskusten sisäisissä kehittämisryhmissä.

Luonnonsuojelun asiantuntijat valvovat luonnonsuojelulakia ja edistävät luonnonsuojelua Hämeen ELY-keskuksen alueella. Yksikön työ ja tehtävät kytkeytyvät läheisesti luontokadon ennaltaehkäisyyn ja ilmastonmuutokseen.

Yksi keskeisimmistä tehtävistä liittyy luonnonsuojelulain mukaisten poikkeamislupahakemuksien käsittelyyn sekä poikkeamislupien tarpeen ja mahdollisuuksien arvioon. Tähän liittyen valvotaan mm. poikkeamista EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajin lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittämis- ja heikentämiskieltoa. Monia liitteen lajeja, mm. kaikkia Suomen lepakkolajeja, viitasammakko, liito-orava ja tiettyjä sudenkorentolajeja havaitaan usein erityyppisten hankkeiden yhteydessä. Direktiivilajien elinympäristöjen suojelu turvaa samalla uhanalaisten lajien elinympäristöjä ja kulkuyhteyksiä sekä varttuneiden metsien hiilivarastojen säilymistä.

Keskeinen lakisääteinen tehtäväkokonaisuus liittyy Natura-alueisiin, jotka on perustettu pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden katoa Euroopan unionin alueella. Verkoston tavoitteena on turvata EU:n luontodirektiivissä määriteltyjä luontotyyppejä ja lajien elinympäristöjä. Luonnonsuojelun osalta tiimin tehtäviin kuuluvat mm. lausunnot ja kannanotot Natura-alueisiin vaikuttaviin hankkeisiin ja Natura-arvioinnin tarveharkinta.

Luonnonvarayksikön asiantuntijat tekevät työtä luonnonsuojelualueiden perustamiseksi Helmi- ja METSO-ohjelmissa. Helmi- eli elinympäristöohjelman tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen. Ohjelmassa kartoitetaan sekä kunnostetaan esimerkiksi lintuvesikohteita, metsäisiä elinympäristöjä, perinnebiotooppeja, pienvesiä ja soita. METSO-ohjelmassa eli Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmassa suojellaan metsiä. Molemmat suojeluohjelmat perustuvat maanomistajien vapaaehtoisuuteen. Hämeen ELY-keskuksessa käsitellään myös ohjelmiin liittyviä lupahakemuksia ja maksatuksia. METSO-ohjelmassa Hämeen ELY-keskuksella on noin parin miljoonan euron vuosittainen budjetti rahoittaa suojelua.

Luonnonsuojelun osalta Hämeen ELY-keskus oli asettanut tavoitteeksi vuodelle 2021 mahdollistaa 600 hehtaaria uusia suojelukohteita ja alustava tavoite vuodelle 2022 on 500 hehtaaria. Luonnon-

Kuva 6. Hulevesitulva Lahdessa vuonna 2018.

METSO-toteutus 2021: **421 ha**

Helmi-ohjelman soidensuojelun toteutus 2021: **92 ha**

suojelun merkitys ilmastonmuutoksessa liittyy mm. hiilivarastojen ja nielujen ylläpitämiseen. Suojelualueet auttavat myös eliöiden sopeutumisessa ilmastonmuutokseen ja suojelualueverkosto auttaa eliölajien siirtymisessä kohti pohjoista ilmaston lämmetessä.

Hämeissä keskimäärin kasvillisuus sitoo hiilidioksidia 3,5 t CO2e/ha/vuosi. Metsissä luku voi olla parhaimmillaan noin 7 t CO2e / ha / vuosi bruttona, mutta se koskee nuoria metsiä (FCG 2021). METSO-ohjelmassa suojellaan etenkin vanhoja metsiä, joissa vuosittainen nielu ei ole nuorten metsien tasoa. Vuonna 2021 valmistui Kanta- ja Päijät-Hämeen hiilivarastot ja hiilinielut -selvitys paikkatietoaineistoineen.

Vuosittaisen hiilinielun ohella metsien suojelulla suojellaan myös maaperässä ja puissa oleva hiilivarasto. Maaperässä ja etenkin soissa ovat Kanta- ja Päijät-Hämeen suurimmat hiilivarastot. Soiden hiilivarasto on suurimmillaan 544 t C /ha. Vertailun vuoksi hiilivaraston koon saa muutettua hiilidioksidiksi kertomalla sen 3,6:lla. (FCG 2021, vertailua myös ks. www.openco2.net). Soiden paksuustiedon puutteellisuuden vuoksi tarkkoja arvioita soidensuojelun hiilivarastovaikutuksesta on vaikea sanoa.

Lisätietoa vesialan hankkeista ja sidosryhmäyhteistyöstä:
https://vesivisio2050.fi/
https://www.ely-keskus.fi/web/vesiosaaminen
Vesitiedon lähteitä: www.vesi.fi
Lisätietoja METSO-ohjelmasta:
https://www.metsonpolku.fi

Ympäristöyksikkö valvoo ja tukee alueen toimijoita ympäristön parhaaksi

Ympäristöyksikön työ liittyy etenkin lakiperusteisiin valvontatehtäviin, tiedon keräämiseen ja jakamiseen sekä asiantuntijalausuntoihin erilaisista hankkeista. Vuonna 2021 ympäristölupavalvojat keskittyivät materiaalitehokkuuteen. Toiminnanharjoittajille tuotettiin materiaalitehokkuusopas ja lomakepohja seurantaan.

Rankkasateiden ja tulvien yleistyminen aiheuttaa jo nyt muutostarpeita säännösteltyjen vesien lupien tulkintaan sekä sadevesien johtamiseen. Kuivien jaksojen pidentyminen lisää tarvetta säännöstellä järvien vedenpintaa ja syventää veneilyyn käytettävien järvien rantoja ruoppaamalla. Vesilain valvonta arvioi hankkeiden luvantarvetta ja olemassa olevien lupien muutostarpeita muuttuvassa ilmastossa. Vuonna 2021 Hämeen ELY-keskuksessa aloitti uusi vesilain valvoja.

Yksikön alueidenkäytönasiantuntijoiden työ perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin, minkä tavoitteet ovat kattavia aina luonnon monimuotoisuudesta ja ympäristönsuojelusta rakennussuojeluun, rakentamiseen, elinkeinoelämään, liikenteeseen ja palveluiden saatavuuteen. Käytännön työ liittyy mm. neuvotteluihin kuntien kanssa kaavojen tavoitteista ja sisällöstä. Lausunnoissa ilmasto voidaan huomioida ja samalla voidaan lisätä tietoa asiakkaille. Sidosryhmätyö on ensiarvoisen tärkeää. Jokaisen alueen kunnan kanssa pidetään vuosittain lakisääteinen kehittämiskeskustelu. Vuonna 2021 keskustelujen teemoina olivat kasvihuonekaasupäästöt ja kiertotalous alueidenkäytön suunnittelussa ja rakentamisessa. Osallistumme asiantuntijana Lahden seudun MAL-sopimuksen ja Lahden kaupunkiseutusuunnitelman laatimiseen, ja edistämme kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen kestävyyttä yhdessä Uudenmaan ELY:n liikennevastuualueen kanssa.

Rakennusperintöavustusten jakaminen on yksi Hämeen ELY-keskuksen konkreettinen teko ilmasto- ja kiertotalouden edistämistyössä. Avustuksilla edistetään kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten säilymistä ja kestävien korjaustapojen käyttöä. Vanhan rakennuksen korjaaminen on ilmastonmuutoksen hillinnän toimi, koska korjaamalla pidennetään rakennusten elinkaarta sekä säilytetään sen rakenteisiin sitoutunut hiili. Lisäksi

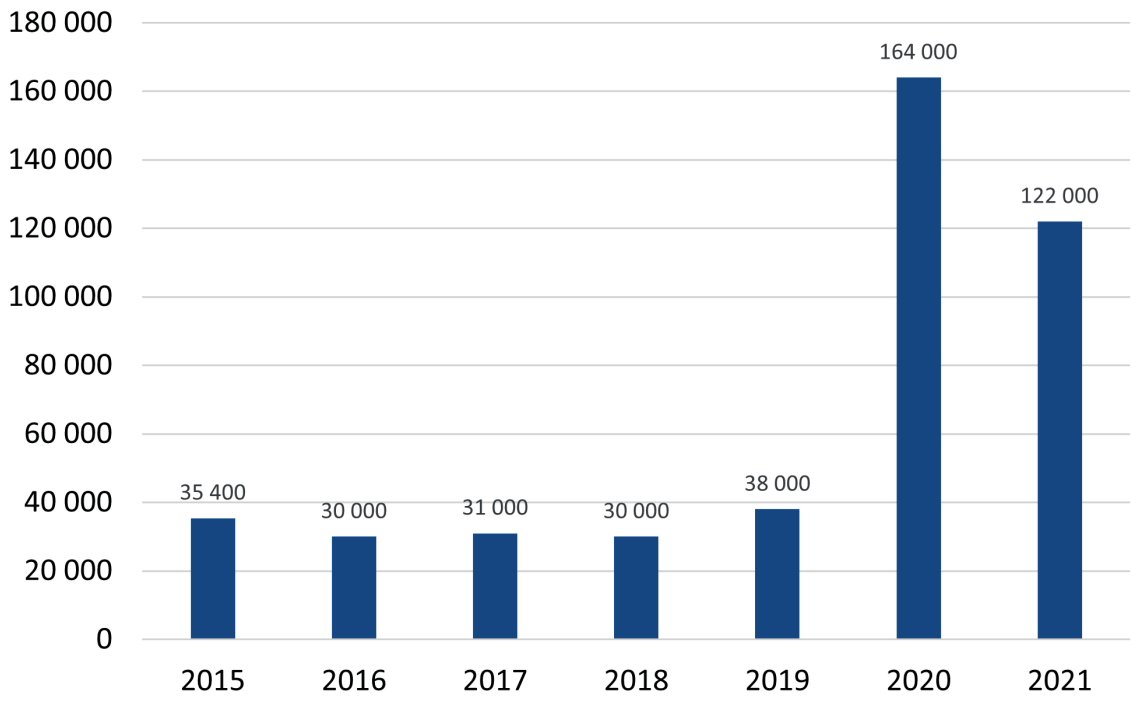

Kaavio 1. Hämeen ELY-keskuksen myöntämät rakennusperinnön hoitoavustukset 2015–2021, euroa.

rakennuksen purkaminen ja uuden rakennuksen rakentaminen aiheuttaa usein enemmän päästöjä ja materiaalin kulutusta kuin vanhan rakennuksen korjaaminen.

Alueidenkäytön asiantuntijat edistävät ilmastonmuutoksen hillintää myös tunnistamalla päästöratkaisuja erityyppisissä aluerakenteissa. Yhdyskuntarakenteen eheys mukaan lukien sosiaalinen ja kulttuurinen eheys, hajautumisen estäminen, sekä maankäytön ja liikenteen yhteensovittaminen ovat tärkeitä. Monialaista asiantuntijatietoa jaetaan kaavoittajille ja ilmastoa otetaan esille esimerkiksi vesistöjen, liikenteen tai luonnon kautta.

Hämeen ELY-keskuksen antamien PIMA (pilaantuneet maat) -päätösten lukumäärä oli 9 vuonna 2021. Pilaantuneiden maiden ja pohjavesien riskienhallinta ja kunnostustoimenpiteet liittyvät ilmastonmuutoksen sopeutumiseen ja etenkin kiertotalouteen. Kiertotaloudessa pyritään vähentämään neitseellisen maa-aineksen ottoa ja edistämään turvallista maa-aineksen kierrättämistä (SYKE 2021a). Hillintää on mm. kunnostusmenetelmien ilmastovaikutusten huomioiminen.

Ilmastonmuutoksen edetessä kuivuus, mutta myös rankkasateet ja tulvat voivat aiheuttaa pohjavesien pilaantumista. Kuivuus voi aiheuttaa haitallisten aineiden pääsyn pohjavesiin virtausolojen muuttuessa (SYKE 2019). Esimerkiksi pohjavesiin liittyvät toimet voivat jatkossa liittyä enenevissä määrin ilmastonmuutoksen sopeutumiseen, mikäli pohjavesien pilaantuminen johtuu ilmastonmuutoksen tuomista olosuhteiden muutoksista.

Oman toiminnan hiilijalanjälki

Hämeen ELY-keskus tuottaa omassa toiminnassaan ilmastopäästöjä ainakin seuraavilla osa-alueilla:

- Tilojen lämmitys
- Sähkönkulutus
- Jäte*
- Työasia-ajot omilla autoilla**
- Leasing-autoilla ajot **
- Lennot, junamatkat ja vuokra-autot **
- Työmatkaliikkuminen
- Hankinnat ***

Hämeen ELY-keskus asetti keväällä 2021 tavoitteekseen puolittaa oman toiminnan päästöt vuoteen 2025 mennessä verrattuna vuoden 2019 tasoon.

Tavoitteeseen on jo päästy, sillä oman toiminnan päästöt olivat noin 229 000 kg CO2e vuonna 2019 ja noin 89 300 kg vuonna 2021. Syinä etenkin, että Hämeenlinnan ja Lahden toimitilat siirtyivät vihreään kaukolämpötuotteeseen kesken vuotta vuonna 2021 ja työmatkaliikkumisessa etätöiden lisääntyminen leikkasi sen päästöjä merkittävästi vertailuvuodesta. Haasteena tulee olemaan, että liikkumisen päästöt eivät nouse korona-ajan jälkeen liiaksi. Valtio on siirtynyt vihreään sähköön jo vuonna 2018, joten se näkyy laskennallisena nollana.

Lahden virastotalon katolla on lisäksi aurinkopaneelit, jotka tuottivat vuonna 2021 27,2 MWh puhdasta energiaa. Tätä ei ole laskettu kompensaatioksi.

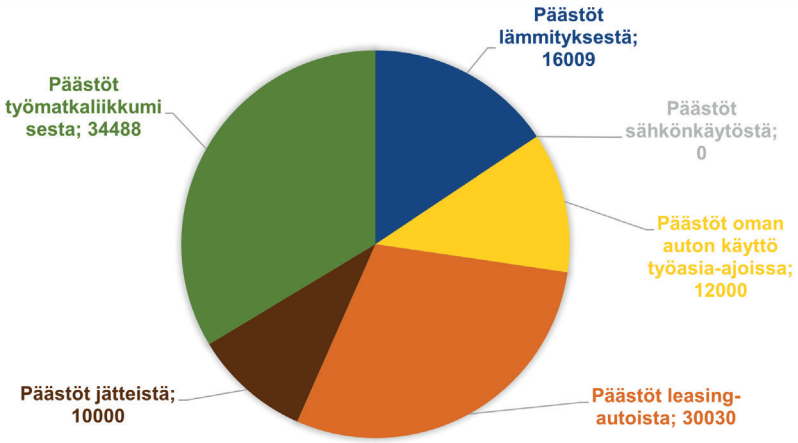

Kaavio 2. Oman toiminnan hiilijalanjälki päästölähteittäin 2021, kg CO2-e

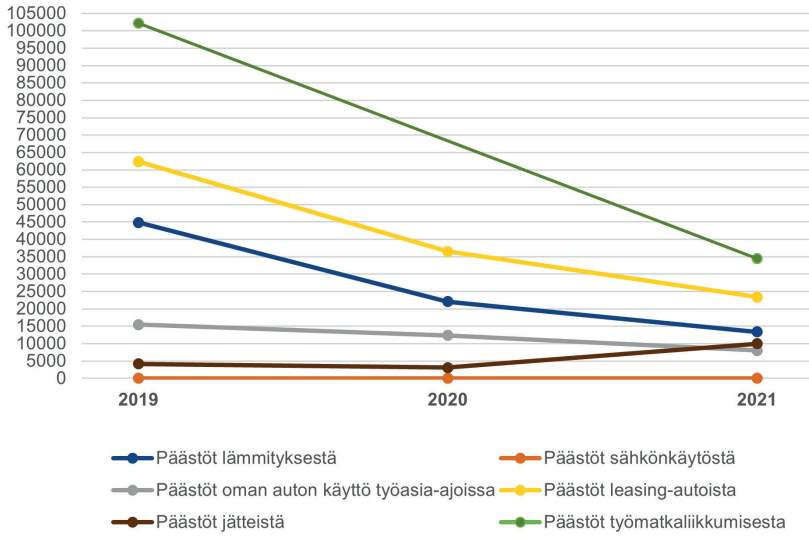

Kaavio 3. Hämeen ELY-keskuksen hiilijalanjäljen kehitys 2019–2021, kg CO2-e.

*Jätteiden määrä ja päästöt on laskettu osuutena koko virastotalon jätemäärästä suhteutettuna Hämeen ELYn vuokraamaan pinta-alaan ja on siten laskennallinen.

**Työasiamatkoista puuttuvat lentomatkat, junamatkat sekä vuokra-autot. Lennot ovat tällä hetkellä saatavilla vain yhdistettynä TE-toimiston matkojen kanssa, joten luku ei ole vertailukelpoinen. Lentojen päästöjä seurataan erikseen. Vuonna 2021 ei ollut lainkaan lentoja.

*** Hiilijalanjäljen laskentaan voisi sisältyä myös hankinnat (ks. organisaation hiilijalanjäljen laskennan standardi ISO 14064-1:2018). Hämeen ELYn laitteet ovat leasing-laitteita ja siten hankintana lähtökohtaisesti rajauksen ulkopuolella. Paperinkäytön ja tarjoilujen määrä ja ilmastovaikutus on arvioitu kokonaisuudessa vähäiseksi. Jatkossa paperinkulutus on mahdollista lisätä laskentaan.

Paljonko on vielä matkaa?

Ennakkotiedon vuodelta 2020 mukaan Hämeen ELY-keskuksen alueella ollaan yli 300 kt CO2e tasaisen etenemisen tavoitepolusta jäljessä. Tämä tarkoittaa, että tulevina vuosina hillinnän, kiertotalouden ja ilmastotiedon lisäämisen toimia tulee petrata edelleen hiilineutraaliustavoitteeseen pääsemiseksi.

Tarkasteltavaksi tulee jatkossa myös se tosiasia, että -80 % päästövähennys ei riitä hiilineutraaliuden saavuttamiseen. Kanta- ja Päijät-Hämeen maankäytön laskennallinen nettohiilinielujen taso on noin -470 kt CO2e (FCG 2021), kun -80 % maali tarkoittaa noin 772 kt jäljellä olevaa päästötasoa.

Hämeen ELY-keskuksessa tunnistettiin talvella 2020-21 kehityskohteita ilmastotiekarttatyössä. Suunnitelmaan priorisoitiin 13 kehityskohdetta liittyen ilmastonmuutoksen hillintään, sopeutumiseen ja tiedon lisäämiseen. Tärkeitä kohteita olivat mm. kiertotalouden potentiaalin tunnistaminen, ilmastonäkökulma sidos- ja verkostotyössä sekä ilmastokriteerien tuominen rahoituksen arviointiin.

Oman työn vaikuttamismahdollisuudet on tunnistettu ja työ jatkuu vuonna 2022. Maaseutuyksikössä uusi ohjelmakausi 2022-27 tuo uusia mahdollisuuksia parantaa ilmastotyötä. Maksatus- ja tarkastusyksikössä tunnistettiin mahdollisuus oman työn hiilijalanjäljen pienentäminen virkaajojen logistiikassa sähköisiä tarkastusjärjestelmiä hyödyntäen. Alueidenkäyttötiimi voi ottaa käyttöön laadullisen työkalun ilmastovaikutusten arviointiin lausunnoissaan. Työvoimapoliittisissa koulutuksissa kiertotalouden tuominen laajemmin omaksi osa-alueeksi vaatii edelleen kehitystä. Kiertotalouden edistämiseksi voidaan lisätä myös Team Finland -toimintaa ja osaavan työvoiman kouluttamista yritysten tarpeisiin esimerkiksi täsmäkoulutuksilla.

Ilmastotiekarttatyö jatkuu vuonna 2022. Esimerkiksi seurantaa, viestintää ja avoimuutta parantavat Hämeen ELY-keskuksen ilmastotiekartan kehittämiskohteiden lisääminen Kanta-Hämeen ilmastovahtiin ja kehittämisen esiintuominen Päijät-Hämeen ilmastotiekartan päivityksessä.

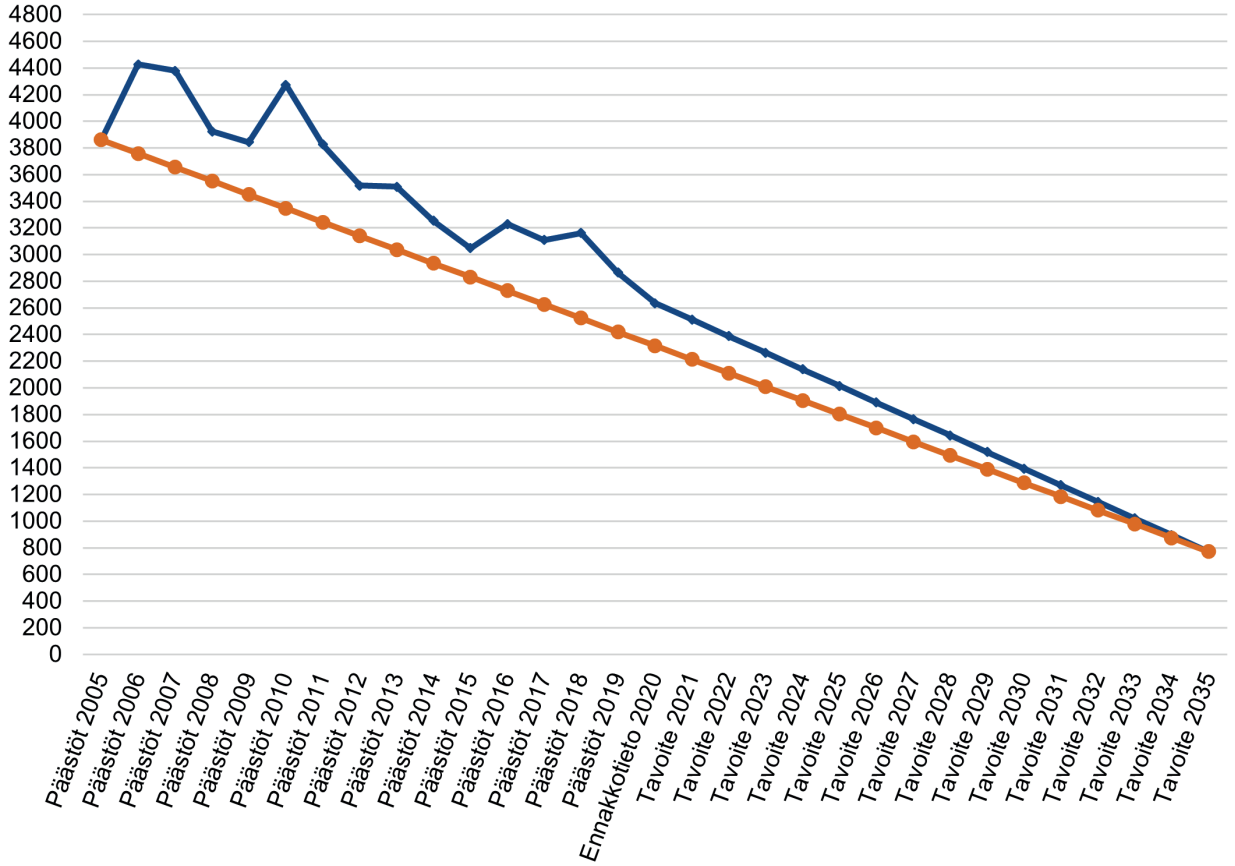

Kaavio 4. Hämeiden päästövähennyspolku (kt CO2-e) kohti -80% päästövähennystäpäästövähennystä vuoteen 2035. Sininen viiva kuvaa todellisia päästöjä, joissa vuoden 2020 vuoden luku on viimeisin saatavilla oleva päästömäärä (SYKE 2021b). Tämän jälkeen kyseessä on tavoiteluku. Oranssi viiva kuvaa tavoiteskenaariota, jolla edetään hiilineutraaliustavoitteeseen tasaisen vähentämisen polkua.

Lähteet

CO2-muunnin (2022,) https://www.openco2.net/fi/co2-muunnin [viitattu 4.2.2022].

FCG (2021), Kanta- ja Päijät-Hämeen hiilinielut ja varastot -raportti. https://paijat-hame.fi/wp-content/uploads/2021/06/Kanta-ja-Paijat-Hame_Hiilivarastot-ja-nielut-raportti.pdf [viitattu 4.2.2022].

Hellström, E., Nieminen, K. & Parkkonen, P. (2020), Polkuja tavoitteelliseen kestävyysraportointiin - Sitran opit Agenda 2030 -tavoitteiston hyödyntämisestä. Sitran selvityksiä 163. PunaMusta Oy. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://media.sitra.fi/2020/05/05160741/polkuja-tavoitteelliseen-kestavyysraportointiin.pdf [viitattu 21.10.2021].

ISO 14064-1:2018. Greenhouse gases — Part 1: Specification with guidance at the organization level for quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals. https://www.iso.org/standard/66453.html [viitattu 4.2.2022].

Kühnen, M., ym. (2019), “Contributions to the sustainable development goals in life cycle sustainability assessment: Insights from the Handprint research project”, Sustainability Management Forum = NachhaltigkeitsManagementForum. Vol. 27(1), pp. 65–82. https://doi.org/10.1007/s00550-019-00484-y

Pajula, T., ym. (2018), Carbon Handprint Guide. VTT Technical Research Centre of Finland. PDF-dokumentti. Saatavilla: https://cris.vtt.fi/ws/portalfiles/portal/22508565/Carbon_Handprint_Guide.pdf [viitattu 15.10.2021].

Rockström, J., ym. (2009), Planetary Boundaries: Exploring the Safe Operating Space for Humanity, Ecology and Society, vol. 14(2). http://www.jstor.org/stable/26268316.

Suomen YK-liitto (2017), Kestävän kehityksen tavoitteet – Agenda 2030. PDF-dokumentti. Saatavilla:

https://www.ykliitto.fi/sites/www.ykliitto.fi/files/media/Agenda2030_pikkukirjanen_2017.pdf [viitattu 22.11.2021].

Suomen ympäristökeskus, SYKE. (2019), Pohjavesi ja ilmastonmuutos. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.ymparisto.fi/fi-fi/vesi/Pohjavesien_tila/Pohjavesi_ja_ilmastonmuutos [viitattu 29.11.2021].

Suomen ympäristökeskus, SYKE. (2021a), Kestävyysnäkökulmat huomioitava nykyistä vahvemmin pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuksissa. WWW-uutinen. Saatavissa: https://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Kestavyysnakokulmat_huomioitava_nykyista(60744) [viitattu 29.11.2021].

Suomen ympäristökeskus, SYKE (2021b), Kuntien ilmastopäästöt, ennakkotieto 2020, julkaistu 16.8.2021. https://hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Paastot_ja_indikaattorit [viitattu 18.2.2022].

Valtionkonttori. (2021), Vastuullisuusraportointi valtionhallinnossa. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.valtiokonttori.fi/maaraykset-ja-ohjeet/vastuullisuusraportointi-valtionhallinnossa-2/#hyotyja-sidosryhmille-seka-organisaatiolle-itselleen [viitattu 29.11.2021].

HÄMEEN ELY-KESKUKSEN ILMASTOKERTOMUS 2021

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

www.ely-keskus.fi/hame